

MINISTERUL AGRICULTURII
ȘI DEZVOLTĂRII RURALE

ROMÂNIA - JUDEȚUL SIBIU
Asociația Obștea Satului Săsăuș

**Pe urmele
pictorilor Grecu din Săsăuș,
pe calea Sighiului
în
Săsăuș - Ilimbav - Fofeldea**

Săsăuș 2015

**Material promoțional - tip ghid album - realizat prin
proiectul
“Pe urmele pictorilor Grecu din Săsăuș,
pe calea Sighiului”
proiect implementat cu fonduri europene nerambursabile
prin
P.N.D.R. - axa IV LEADER -
G.A.L. Microregiunea Hârtibaciului**

*Lucrarea prezentă este ghid album de prezentare
a unui traseu tematic în podișul Hârtibaciului, respectiv în
localitățile Săsăuș - comuna Chirpăr
Ilimbav - comuna Marpod
Fofeldea - comuna Nocrich*

*Lucrarea a fost elaborată cu sprijinul
Asociației Ecomuzeul Regional Sibiu,
al C.N.M. ASTRA Sibiu și
conducerii Arhivelor Naționale Sibiu*

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Pe urmele pictorilor Grecu din Săsăuș, pe calea Sighiului. -
Sibiu : Casa de Presă și Editură Tribuna, 2015**

Bibliogr.

ISBN 978-973-7749-88-8

913(498 Valea Hârtibaciului)(036)

© Toate drepturile asupra acestei versiuni aparțin
Asociației Obștei Satului Săsăuș - Săsăuș 107, comuna Chirpăr
www.obsteasasaus.ro

“Acest material promoțional se distribuie gratuit”

**Casa de Presă și Editură TRIBUNA Sibiu
ISBN 978 - 973 - 7749 - 88 - 8**

***Bine ați venit pe calea Sighiului,
Vă invităm să descoperiți satele Săsăuș -
Ilimbav - Fofeldea “pe urmele pictorilor Grecu”***

*„Cine se gândește numai la locul unde trebuie să ajungă
își strică plăcerea călătoriei” (F. Rückert)*

Traseul tematic “Pe urmele pictorilor Grecu din Săsăuș, pe calea Sighiului” implementat în podișul Hârtibaciului, propune vizitarea localităților Săsăuș (comuna Chirpăr) - Ilimbav (comuna Marpod) și Fofeldea (comuna Nocrich) ... pe urmele pictorilor Grecu.

Localitățile din acest traseu tematic sunt situate “pe Ardeal”, în sudul Transilvaniei, în situl Natura 2000 Podișul Hârtibaciului:

Săsăuș localitate componentă a comunei Chirpăr, este situată la 49 km de municipiul Sibiu (Sibiu - Cornățel - Marpod - Ilimbav - Chirpăr - Săsăuș), la 42 km de municipiul Făgăraș - Arpașu de Jos - Nou Român - Săsăuș, respectiv la 18 km de orașul Agnita - Vărd - Chirpăr Săsăuș și 61 km de municipiul Sighișoara pe ruta Sighișoara - Apold - Brădeni - Agnita - Chirpăr; Săsăuș este situat la 19 km de comuna Cîrțișoara pe traseul Sighișoara - Agnita - Cîrțișoara - Bălea Lac. **Ilimbav** aparține de comuna Marpod, fiind situat la 36 km de municipiul Sibiu; **Fofeldea**, aparținând comunei Nocrich, este accesibil din DJ106 Sibiu - Agnita pe drumul comunal DC 44, la 34 km de municipiul Sibiu. Aceste localități românești situate în estul județului Sibiu, în cea mai pitoresc ținut al Transilvaniei - reprezentativ pentru “identitatea transilvană” - erau situate, până nu demult, pe “calea Sighiului”, drum ce asigura accesul în sudul Ardealului între localitățile Sibiu - Cașolț - Cornățel - Hosman - Fofeldea - Ilimbav - Săsăuș - Șomartin - Bruuiu; un drum de hotar paralel cu valea Oltului, râu ce reprezenta o adevărată graniță naturală a ținutului.

În ultimul deceniu comunitatea satului Săsăuș a devenit conștientă de pericolul dispariției, dar și de riscul dispariției unui patrimoniu valoros reprezentat atât de bisericile pictate de familia de pictori Grecu cât și de tradițiile și obiceiurile acestor minunate locuri. Asociația Obștei Satului Săsăuș, fondată în 2010, a demonstrat că are capacitatea dezvoltării de servicii non-agricole, cu prioritate în domeniul turismului. Prin includerea în Asociația Ecomuzeul Regional Sibiu și identificarea unui circuit ecomuzeu local, organizarea manifestării “Zilele Culturale ale Săsăușului” (21-22 august 2010), a șezătorii culturale anuale (în luna octombrie), a festivalului “Ziua Laptelui” (în luna iunie) dar și a proiectului “Săsăuș - patrimoniu în pericol”, comunitatea a înțeles că dezvoltarea durabilă a localităților se poate asigura și prin dezvoltarea turismului; astfel, s-a putut constata că investițiile în turism asigură și dezvoltarea serviciilor, fiind în primul rând un fenomen social conștând în mobilitatea unui număr mare de persoane, ce asigură efecte directe și indirecte diverse.

Principalul scop al proiectului a fost ca oamenii și comunitățile satelor să învețe să lucreze împreună, să se autogestioneze și să se dezvolte prin propriile eforturi, cultivând valorile tradiționale ale comunităților locale (respectul reciproc, cinstea, demnitatea umană, etc). Comunitățile au devenit conștiente de zestrea culturală moștenită principalele probleme survenind în valorificarea acesteia, în beneficiul comunității.

Toate grupurile de turiști vin în sudul Transilvaniei, în satele românești cu arhitectură saxonă, la principalele obiective turistice - bisericile fortificate - iar după o scurtă vizită (și în lipsa unor oferte locale) părăsesc localitățile pentru alte destinații mai atractive.

Locuitorii ținutului au învățat că turismul “**constituie cea mai mare industrie din lume care, în măsuri virtuale și economice, include: venitul brut, valoarea adăugată, capitalul investit, numărul de salariați și contribuția la taxe**” (1996 - Consiliul Mondial pentru Călătorii și Turism (WTTC).

Proiectul “**Pe urmele pictorilor Grecu din Săsăuș, pe calea Sighiului**” a fost inițiat și implementat pentru punerea în valoare a patrimoniului moștenit de locuitorii ținutului dar și dezvoltarea conceptului de

“Săsăuș - poartă de intrare

în Situl Natura 2000 Podișul Hârtibaciului”,

Obiectivul general al proiectului constă în:

“Dezvoltarea activităților turistice în Podișul Hârtibaciului care să contribuie la creșterea numărului de locuri de muncă și a veniturilor alternative, precum și la creșterea atractivității spațiului rural” iar obiectivul specific este:

“Creșterea valorii adăugate în activități de turism”

Traseul tematic - în cele trei localități - este marcat cu 2 locuri de popas în filigorii (în intravilanul satului Săsăuș) dar și panouri și săgeți (de orientare și promovare a obiectivelor turistice), drumeția în comună fiind însoțită de panouri explicative (în 4 limbi). În cadrul proiectului s-au elaborat și editat o paletă mare de materiale de promovare, toate urmând a se distribui gratuit în conformitate cu prevederile contractului de finanțare.

Vă invităm să descoperiți trecutul celor trei localități și a podișului Hârtibaciului, dar și ospitalitatea locuitorilor!

Fiecare pas vă permite să descoperiți trecutul satelor, istoriile locale privind transformările succesive, modul de viață al locuitorilor și arhitectura tradițională moștenită. Veți descoperi comunități cu un profund specific tradițional european, ce au știut să gestioneze momentele dificile din istoria lor, momente generate de sărăcie, de migrație, de intoleranță, de tulburări sociale și politice, de conflicte, sau de proastă guvernare.

Veți avea șansa să descoperiți efortul tuturor generațiilor de a învăța să lucreze împreună, să se autogestioneze și să se dezvolte prin propriile eforturi, cultivând valorile tradiționale ale comunităților locale.

Descoperiți în podișul Hârtibaciului localitățile Săsăuș - Ilimbav - Fofeldea, locuri unice, binecuvântate de natură, și vă invităm să petreceți un sejur rustic pentru a cunoaște modul de viață al locuitorilor și patrimoniul cultural local moștenit!

Bine ați venit în podișul Hârtibaciului!

Președinte

Asociația Obștea Satului Săsăuș

Gheorghe Donu

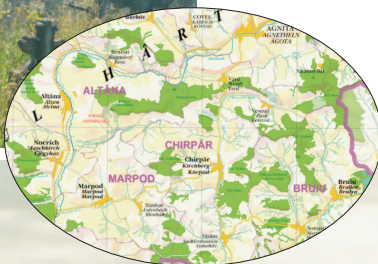
Vizitați traseul tematic

Pe urmele pictorilor Greco din Săsăuș, pe calea Sighiului

Vizitați localitățile
Săsăuș
- Ilimbav -
Fofeldea!

Satul Săsăuș deține un patrimoniu de invidiat, fiind singurul sat - din Podișul Hârtibaciului - din care s-a prezervat o casă, cu tot inventarul agricol, și un atelier de prelucrat cânepa în Muzeul în Aer Liber din Dumbrava Sibiului; casa reprezintă măiestria meșterilor săsăujeni și stilul de arhitectură locală.

VIZITAȚI "PODIȘUL HÂRTIBACIULUI"!

BINE AȚI VENIT ÎN SĂSĂUȘ!

Calea Sighiului era “**drumul țării**” reprezentând pentru sudul podișului Hârtibaciului vechiul drum ce unea Sibiul de satele românești din ținut: Fofeldea – Ilimbav – Săsăuș – Găinari (azi Poienița) – Nou Român – și în continuare spre Șomartin – Bruii – Cincu.

Vă invităm să descoperiți cele trei sate de pe calea Sighiului: Săsăuș – Ilimbav – Fofeldea, vechi localități fondate de coloniștii sași ale căror urme se mai pot descoperi în arhitectura locală dar și în unele obiceiuri.

Puțini știu că Săsăușul a fost “Casa sașilor” – (din denumirea germană a satului – Sachsenhausen) fiind pentru prima dată atestat în 1488. Prima atestare a Ilimbavului a fost la 1375 (Ulenbach), cea mai veche atestare având-o Fofeldea – la 1332-1335 sub numele de Altus Campus, în germană fiind cunoscut ca Hochfeld (câmp înalt).

De-a lungul istoriei multimilenare, ținutul a fost populat relativ continuu dovadă fiind numeroasele descoperiri arheologice, așezările supraviețuind datorită muncii neobosite a generațiilor de populații.

Astfel se explică moștenirea culturală, mulțimea de tradiții și obiceiuri a ținutului; localitățile conservă peisajul cultural și natural specific Văii Hârtibaciului, cu ansamblurile de arhitectură de origine și inspirație saxonă, caracteristice întregului ținut.

Viziunea de viitor a ținutului a fost formulată simplu:

Împreună vrem să contribuim la dezvoltarea Microregiunii Hârtibaciu, care să protejeze natura noastră deosebită dar sensibilă, să ținem vii tradițiile locale, să oferim vieții locuitorilor o perspectivă mai bună.

Proiectul „Pe urmele pictorilor Grecu din Săsăuș, pe calea Sighiului” își propune punerea în valoare a celorlalte patrimonii moștenite și constituirea unui circuit de vizitare, în vederea promovării turistice a întregii regiuni. Obiectivul general al este:

„Dezvoltarea activităților turistice în ținut care să contribuie la creșterea numărului de locuri de muncă și a veniturilor alternative, precum și la creșterea atractivității spațiului rural.”

Săsăuș - Ilimbav - Fofeldea

BINE AȚI VENIT
ÎN PODIȘUL HÂRTIBACIULUI SIT NATURA 2000

Descoperiți enigmele Săsăușului, cel mai frumos sat de poveste!

**Soyez les bienvenus dans
le “pays de Hârtibaciu”!**

**Welcome to the land of
Hârtibaciu rivers!**

DESCOPERIȚI SATUL SĂSĂUȘ!

DESCOPERIȚI UNIVERSUL SPIRITUAL AL ROMÂNILOR DIN PODIȘUL HÂRTIBACIULUI!

“Poporul român s-a născut creștin”, a fost și rămâne o afirmație fundamentată de numeroase dovezi științifice. Dacă multe popoare au fost creștinate târziu (în sec. IX-X), în teritoriul vechii Dacii influența Bizanțului și-a făcut simțită permanent prezența, românii integrându-se (după 1054) în creștinătatea orientală, devenind astfel primul popor latin (romanic) ce aparține acestei biserici și unicul popor ortodox de limbă romanică.

Primele lăcașe de cult au fost ridicate din lemn, aici fiind patria lemnului – Transilvania – Transsylvana, în textul latin (“terra ultra silvam” sau „transsilvanae”) – “țara de dincolo de pădure”, dacii și urmașii acestora edificând, în timp, o adevărată civilizație a lemnului.

DESCOPERIȚI CIVILIZAȚIA LEMNULUI ȘI A PIETREI !

**Vizitați vechile
biserici**

“călătore”

din Săsăuș

(adusă în 1926,

din Vurpăr)

și Ilimbav

(construită prima dată
în Nou Român în
sec. XVII-lea și mutată -
reconstruită aici,
la 1852)

*Vizitați biserica de lemn cu hramul “Buna Vestire”
- monument istoric - din Ilimbav*

**VIZITAȚI
BISERICILE
DE LEMN**

**În aceste biserici descoperim
“Biblia săracilor”!**

**singurele
mărturii vii
ale trecutului
spiritual al
românilor**

*Vizitați vechea biserică greco-catolică din Săsăuș,
cu hramul “Adormirea Maicii Domnului”*

DESCOPERIȚI TRECUTUL SATULUI SĂSĂUȘ!

În lipsa unor documente, începutul oricărui lăcaș de cult rămâne învăluit în mister și legende. Românii au intrat târziu în administrație și singurele hârtii ale întunecatului ev mediu erau elaborate în cancelarii săsești sau maghiare. Așa cum nașterea satelor a fost – și rămâne – controversată, despre fondarea bisericii de lemn ortodoxe din Săsăuș există mai multe legende. Inscriptiile interioare din aceste biserici consemnează istoria frământată a vieții spirituale ale locuitorilor satului. Dacă la începutul sec. al XVIII-lea toată populația românească a fost convinsă să treacă la uniați, ulterior majoritatea populației se întoarce la religia străbună. În scurt timp (la 1760) însăși împărăteasa Maria – Theresia dispune ca bisericile ortodoxe să treacă înapoi la preoții uniți.

Descoperiți enigmele Săsăușului, cel mai frumos sat de poveste!

**Sărbătoriți
în 9 mai,
anual,
pe
Sf. Mucenic
Hristofor**

**Sfântul Mucenic Hristofor
este sfântul protector al
călătorilor și al călătoriilor**

**Descoperiți enigmele Săsăușului,
cel mai frumos sat de poveste!**

DESCOPERIȚI ISTORIA BISERICILOR ORTODOXE DE ZID

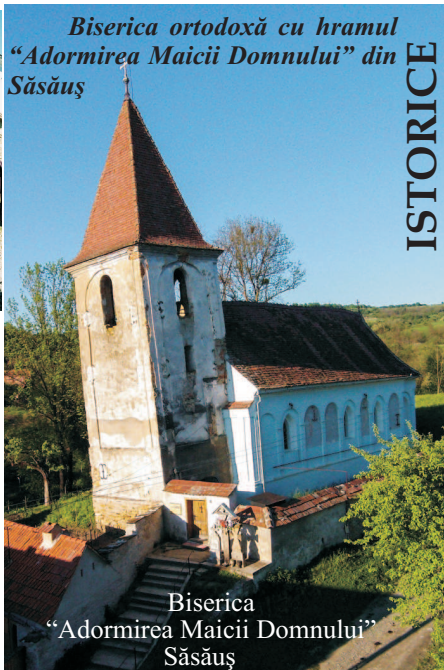

Pe calea Sighiului, Săsăuș - Ilmbav - Fofeldea, descoperiți două biserici monumente istorice, pictate de mari pictori "uitați" din familia Grecu din Săsăuș!

*Biserica ortodoxă cu hramul
"Adormirea Maicii Domnului" din
Săsăuș*

ISTORICE

Biserica
"Adormirea Maicii Domnului"
Săsăuș

Biserica cu hramul
"Sf. Vasile cel Mare"
Fofeldea

MONUMENTE

Destinul
bisericii ortodoxe și
“Universul
civilizației rurale”
au fost subiecte de
dezbateri la toate
manifestările
organizate!

Biserica ortodoxă cu hramul “*Adormirea Maicii Domnului*” din Săsăuș intrigă prin elementele gotice, despre care nu s-au păstrat documente privind construcția; se spune că ea a fost construită de credincioșii din Săsăuș în anul 1782, fiind prima biserică pictată în interior de frații Grecu. Un alt scenariu privind construcția bisericii susține că după dispariția ultimilor sași din *Sachsenhausen* - «*satul sașilor*», biserica de lemn a românilor ar fi ars « în Jariște », aceștia preluând vechea biserică săsească abandonată.

Biserica - monument istoric - cu hramul “**Sf. Vasile cel Mare**” Fofeldea; construită de meșteri sași (între 1804-1808) este pictată în interior în întregime, fresca fiind opera fraților Grecu din Săsăuș.

Descoperiți “galbenul de Fofeldea” unic în pictura bisericească românească, fiind comparat cu renumitul albastru de Voroneț!

În interior descoperiți o pictură restaurată (între 1975-1979) putând admira îmbrăcămintea în sec. XIX-lea, dar și o serie de imagini de epocă imortalizate în imagini biblice de meșterii “pictori – zugravi”

DESCOPERIȚI TRECUTUL PODIȘULUI HÂRTIBACIULUI, DESCOPERIȚI UNIVERSUL SPIRITUAL AL ROMÂNILOR!

DRUMETULE,
În memoria înaintașilor și a
contemporanilor cîtorî,
cu frică de Dumnezeu,
respectă și conservă
patrimoniul moștenit
și ori de cîte ori vezi crucea
-la margine de drum, la răscruci
sau în locurile de popas -
fă-ți cruce!

Descoperiți enigmele Săsăușului, cel mai frumos sat de poveste!

Entdecken Sie die Vergangenheit des Dorfes

**Decouvrez le passe du
“pays Hârtibaciu”!**

**Discover the past of
Hârtibaciu land**

DESCOPERIȚI COMUNA MARPOD, DESCOPERIȚI UNIVERSUL SPIRITUAL AL ROMÂNILOR!

*Descoperiți biserica cetate din
Marpod, ridicată în cinstea
“Fecioarei Maria”
(imagine de epocă)*

*Descoperiți satul Marpod, atestat
documentar la 1349 - Meyerpoth*

*Vizitați satele Marpod - Ilimbav și
descoperiți personalitățile istorice
ale comunei
și
ținutului!*

*Descoperiți satul Ilimbav, atestat
documentar la 1375 - Ulenbach*

*Vizitați comuna Marpod, comună
înfrățită în 1994 cu localitatea
Quebriac - Franța*

*“Uniți în efortul de încurajare a prieteniei
între România și Franța, ceea ce constituie
o parte importantă în cadrul Uniunii
Europene pentru asigurarea păcii și
prosperității țărilor noastre, (...) și în
deplin acord cu declarația universală a
drepturilor omului proclamată de către
O.N.U. la 10 decembrie 1948!*

O enigmă este viața acestora, puțini cercetându-le opera; nimeni nu a ridicat un monument în memoria lor.

Nu există străzi cu numele lor, nu există statui sau plăci comemorative, nimic care să amintească vrednicia acestei dinastii de pictori români transilvăneni.

*Vizitați satul Fofeldea,
pe urmele pictorilor Grecu*

Pe urmele pictorilor Grecu

„Am socotit vrednici de pomenire pe acești meșteri, cari atâta timp au preamărit pe Dumnezeu, după cât i-au ajutat priceperea și puterea și au bucurat și pe credincioșii din culori”- Valer Literat.

*Descoperiți
personalitățile
satului Fofeldea și
ale ținutului!*

Interior casă tradițională - Săsăuș

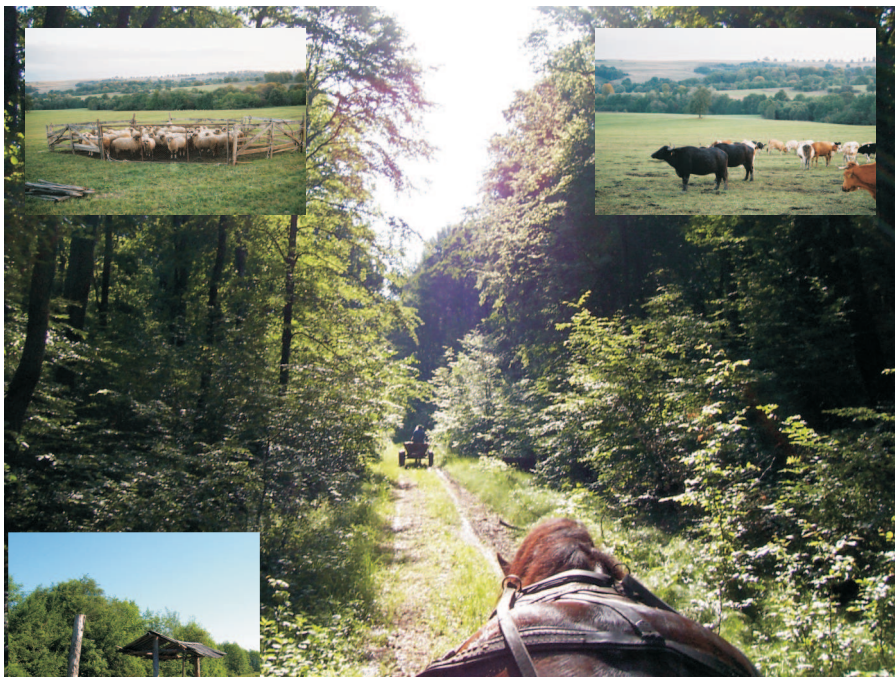
**Imagini din vizitarea satului
Săsăuș
la diferite manifestări
organizate
de
Asociația
Obștei Satului Săsăuș**

Săsăuș
- poartă de intrare -
în
situl Natura 2000
Podișul Hârtibaciului

Pe calea Sighiului, în satele Săsăuș - Ilimbav - Fofeldea, din sec. XVII-lea, se dezvoltă comunități românești puternice, din mijlocul cărora s-au născut și afirmat o serie mare de personalități ale istoriei românilor

*Vizitați calea Sighiului, în drumeție,
bicicleta sau cu căruța!*

*Ioan Gruncă
președinte
Asociația
"A.T. Laurian"
Fofeldea*

*Protejați situl Natura 2000 Podișul Hârtibaciului,
ultimul peisaj din Transilvania
"de o frumusețe sălbatică, neatinsă și pură"!*

DESCOPERIȚI SITUL NATURA 2000 PODIȘUL HÂRTIBACIULUI

În acest areal a fost identificată o arie de protecție specială avifaunistică (SPA)- situl Natura 2000 Podișul Hârtibaciului, cu o suprafață de 237.515 ha, în trei județe: Brașov (35%), Mureș (14%) și Sibiu (51%). Aria cuprinde pășuni și fânețe, dar și terenuri agricole și păduri, situl fiind al doilea ca întindere din România, după Delta Dunării.

În acest teritoriu s-au identificat efective importante amenințate cu dispariția la nivel

global sau european:

cristel de câmp (Crex

c rex), *acvila*

țipătoare mică

(Aquila pomarina),

viespar (Pernis

apivorus), *huhurez mare* (Strix uralensis), *caprimulg*

(Caprimulgus europaeus), *ciocănitoare de stejar*

(Dendrocopos medius), *ciocănitoarea de grădini*

(Dendrocopos syriacus), *ghionoaie sură* (Picus

canus), *ciocârlia de pădure* (Lullula arborea),

sfrâncioc roșiatic (Lanius collurio).

Săsăuș - poartă de intrare în situl Natura 2000 Podișul Hârtibaciului

ROMÂNIA • Podișul Hârtibaciului

Vizitați comuna Chirpăr

Descoperiți trecutul satului Chirpăr, atestat documentar la 1332, sub numele de Kirchberg - în traducere "dealul Bisericii".

Localitatea este situată la 13 km sud de orașul Agnita, pe drumul județean 105D: Nou Român - săsăuș - Chirpăr - Vărd - Agnita

**Vizitați
obiectivele
turistice
din comuna Chirpăr**

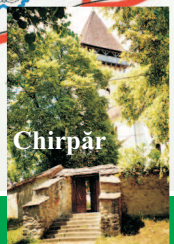
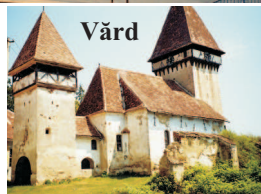
Vizitați
Muzeul de Istorie
al Văii Hârtibaciului,
 principalul punct de
 informații despre
 istoria podișului!

Vizitați cetatea cu biserica evanghelică din Agnita
 (orașel cu tradiții meșteșugărești,
 atestat la 1280
 - Agnetheln)

Vizitați
bisericile
cetate din
Vărd
 - Veseud
 - Chirpăr
 și Marpod

Vizitați
bisericile fortificate de pe valea Hârtibaciului,
vestigii ale unor vremuri demult apuse

INFO: www.obsteasasaus.ro

**DESCOPERIȚI
SITUL NATURA 2000
- PODIȘUL
HÂRTIBACIULUI -**

Ilimbav

**Descoperiți
ocupațiile
hârtibăcenilor**

Fofeldea

**Cercetați și descoperiți zona însoțită și
îndrumați de ghizi locali, cunoscători
ai locurilor**

INFO:

**Săsăuș nr. 134
comuna Chirpăr
557081 Săsăuș
jud. Sibiu, România
tel. 0744/592767,
sasaus@yahoo.com**

**CIRCUITUL TURISTIC:
Pe urmele pictorilor Grecu
din Săsăuș, pe calea Sighiului**